

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI DOLGOZAT

A műfordítók műhelytitkai

Tulajdonnevek fordításának metódusai J. K. Rowling Harry Potter-sorozatában

Translators' Backstage Secrets

Methods of Translating Proper Names in J. K. Rowling's Harry Potter Series

Jelige: Hold

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
1. A tulajdonnevek fordításáról	5
1.1. Szó szerinti, pontos és szabad fordítás	5
1.2. Átváltási műveletek	5
1.3. Lefordíthatósági skála.....	6
1.4. A négy alapvető művelet	7
1.5. Tulajdonnevek és közszavak a különböző nyelvekben	7
2. A Harry Potter-könyvsorozat tulajdonneveinek általános kérdései	8
3. A Harry Potter-könyvsorozat tulajdonnevei és fordításuk.....	10
3.1. Főszereplők.....	10
3.2. Professzorok	10
3.3. A <i>Roxfort</i> dolgozói	13
3.4. Az iskola szellemei.....	14
3.5. Állatok, kisállatok, varázslények.....	15
3.6. Intézménynevek.....	17
3.7. További érdekességek.....	18
Összefoglalás.....	21
Irodalomjegyzék.....	21

BEVEZETÉS

A fordításról és a tolmácsolásról tréfásan azt szokták mondani, hogy a világ második legösibb mestersége. Ezzel a különböző anyanyelvű népek közötti kapcsolat fenntartásának fontosságára utalnak, amely a fordítók és tolmácsok feladata. A fordítói tevékenység alkotói tevékenység: a fordító választási lehetőségek elé kerül a szöveg lefordításakor, önálló döntéseket hoz meg a folyamat alatt, melyek objektív alapokon nyugszanak. A fordítói tevékenység tárgya a szöveg, amelyben egy egyszerű mondat lefordítása is rendkívül összetett feladat. A tulajdonnevek lefordításának kérdése pedig külön fejtörést okozhat.

Szükséges lefordítani a tulajdonneveket? Ha igen, miféle szabályok vonatkoznak a tulajdonnevek lefordítására? Léteznek egyáltalán ilyen szabályok? Mi alapján döntsük el, mely tulajdonneveket kell lefordítani és hogyan fordítsuk le ezeket a tulajdonneveket? A válasz e kérdésekre összetett: az átváltási műveletek nyújtanak segítséget a fordítóknak, illetve a fordítástudomány, a nyelvművelés és a névkutatás is foglalkozik a kérdéskörrel.

Dolgozatom megírásakor arra törekedtem, hogy a tulajdonnevekre vonatkozó fordítási kérdéseket jobban átláthatóvá tegyem J. K. Rowling Harry Potter-sorozatának tükrében. A könyvsorozat mindegyik kötetét, valamint a kiegészítő köteteket is Tóth Tamás Boldizsár fordította le, akinek első nagyobb munkája volt a Harry Potter első része. Eredetileg filmek fordításával foglalkozik, filmfeliratokat és szinkronszövegeket készít, valamint ifjúsági könyveket fordít.

Dolgozatom három fő részre osztható. Először bemutatom, Klaudy Kinga, Farkas Tamás, Polcz Károly és Vermes Péter Albert gondolatait a tulajdonnevek fordításáról, csoportosításáról, a szükséges elméleti ismeretekről.

A következő egységben a Harry Potter-sorozat fordításakor felmerülő elméleti kérdéseket veszem sorba. Mi számítható tulajdonnévnek a sorozatban? Milyen tulajdonnevekkel találkozhatunk a kötetek olvasása során?

Végül a dolgozat gyakorlati részében a Harry Potter-könyvsorozat néhány tulajdonnévének bemutatása következik. E tulajdonneveket csoportosítom, és bemutatom a rajtuk végrehajtott átváltási műveleteket. Némi indoklásra szorul, hogy csak „néhány” tulajdonnévre utalok, körülbelül 480 tulajdonnév szerepel összesen a hét kötetben, ezeket mind e dolgozat keretein belül nem lehet bemutatni. Minden név viselőjükre való utalásokat tartalmaz, akár egyszerű szójátékot, alliterációt, vagy beszélő neveket találhatunk a sorozatban. A tulajdonnevek elemzéséhez a hét kötetből gyűjtöttem anyagot, valamint számos

online lexikont is használtam, amely a sorozat karaktereire specializálódott – ezeket mind rajongók készítették.

1. A TULAJDONNEVEK FORDÍTÁSÁRÓL

A fordító feladata komplex: a helyes fordításhoz általános műveltség és szociokulturális tényezők ismerete szükséges, melyek a tulajdonnevek fordításánál még nagyobb hangsúlyt kapnak.

1.1. Szó szerinti, pontos és szabad fordítás

„Catford különbséget tett a szó szerinti (word-for-word), a pontos (literal) és a szabad fordítás (free translation) között. A szó szerinti fordítás esetében a fordítás egysége a morféma vagy a szó, a pontos fordítás egysége szintén a szó, de a nyelvtanilag helyes fordítás érdekében akár teljes tagmondat is lehet. A szabad fordítás egysége nem definiálható pontosan, de általában a mondatokon túl, a nyelvi rendszer magasabb szintjein található (1965: 25)” (Polcz, 2011: 204).

1.2. Átváltási műveletek

A tulajdonnevek fordításánál a fordítók gyakran alkalmazzák a teljes átalakítást vagy jelentések betoldását.

A **teljes átalakítás** oka elsősorban pragmatikai különbség lehet: a célnyelvi olvasók kultúrája, háttérismerete, illetve szokásai eltérnek a forrásnyelv kultúrájától, emiatt a fordítónak átalakítást kell végrehajtania, amelyet pragmatikai adaptációnak is nevezünk. Ez a jelenség a nevek megváltoztatásánál a legszembetűnőbb. Gyakran azért szükséges ez az átalakítás, mert az adott névnek nincs megfelelője az idegen nyelvben, másrésről igen gyakori névről beszélünk. (Klaudy, 2000)

A **jelentések betoldásának** fő oka szintén a háttérismeretek eltérő mivoltával magyarázható. Azon márkanevek, utcanév, illetve történelmi korszakok esetében, melyek nem közzismertek a célnyelvi olvasó számára, a fordító többféle módon járhat el: általánosíthat, körülírhat, kihagyhat vagy analógiát kereshet rá. Ha kihagyni nem akarja, mert fontos információt hordoz, akkor magyarázó betoldást alkalmazhat. (Klaudy, 2000)

1.3. Lefordíthatósági skála

A tulajdonnév fordításakor az első felmerülő kérdés az lehet, hogy mit tekinthetünk tulajdonnévnek a forrásnyelvi szövegben. Ha ismert az idegen tulajdonnév, akkor nem ütközünk gondba, ellenben ha ismeretlen, akkor a nagy kezdőbetűk segíthetnek az értelmezésben, bár a nagybetűs írásmód is megtévesztő lehet. (Farkas, 2007)

A tulajdonnevek lefordításáról szűkebb és tágabb értelemben is beszélhetünk. Farkas a következőt állítja : „A tulajdonnevek legfőbb funkciója az identifikáció, s ez azzal a következménnyel társulhat, hogy egy adott név különböző nyelvekben egyformán szerepelhet, egyformán azonosíthatja jelöltjét. Ebből fakad az a szakmai körökben sem ritkán hallható megállapítás, mely szerint a tulajdonneveket nem fordítjuk. Példaként itt csak egy külföldi kutatótól származó egykori megállapításra hivatkoznék, mely az apellatívumok és a tulajdonnevek különbségét határozza meg – úgymond legjobb definícióként – azzal, hogy az utóbbiakat nem fordítják le más nyelvekre (idézi ÖRDÖG 1983: 92). E kijelentés mellé érdemes tennünk azonban rögtön J. SOLTÉSZ KATALIN megállapítását is: „tágabb értelemben azonban a tulajdonnév lefordításáról beszélhetünk mindazokban az esetekben, amikor a tulajdonnév más nyelvi megfelelőjét, a névviselő más nyelvi megjelölését használjuk” (J. Soltész 1979: 119).” (Farkas, 2007: 167)

A névtípusok lefordíthatósági skálán helyezhetők el, amely alapján beszélhetünk erős (tipikus) tulajdonnevekről – legfőképp személynevek tartoznak ide, pl. *Harry Potter* –, illetve gyengébbekről. A gyengébbek inkább fordíthatók, ezek a kevésbé tipikusak, lehetnek például intézménynevek, címek is. A varázslóiskola neve hozható fel példaként gyengébb tulajdonnévként (*Hogwarts~Roxfort*). A márkaneveket nem lehet lefordítani jogi-kereskedelmi okokból azonosító szerepük miatt, a személyneveket pedig nem szokás lefordítani, a helynevek magyarítása – eltérve a nemzetközi gyakorlattól – eleve megkérdőjelezhető. „Az ún. szónévi, azaz átlátszó közszoói eredettel, értelemmel bíró nevek, névrészek mindenesetre általában a szó szorosabb értelmében véve is fordíthatók” (Farkas, 2007: 168). A tulajdonnevek fordítása a fordítástudomány, a nyelvművelés és a névkutatás érdeklődési körébe is tartozik.

1.4. A négy alapvető művelet

Négy alapvető művelet különböztethető meg a tulajdonnevek lefordításakor Vermes szerint, így beszélhetünk átvitelről, behelyettesítésről, szorosabb értelemben vett fordításról, illetve modifikációról. (Farkas, 2007)

1. Az **átvitel** az eredeti névforma meghagyása, vagyis az eredeti alak megegyezik a forrásnyelvi és a célnyelvi szövegben is (pl. *Harry Potter*).

2. A **behelyettesítés** két altípussal rendelkezik: a fordítandó név alakjának a célnyelv jellemzőihez történő igazítása, illetve az adott név célnyelvi megfelelőjével való helyettesítése. Előbbire példa lehet *Sybill Trelawney* neve (*Sibyl Trelawney* ~ *Sybill Trelawney*), utóbbira Harry baglyának neve (*Hedwig* ~ *Hedvig*).

3. A **szorosabb értelemben vett fordítás esetében** a név vagy névrész lefordítása jellemző. Az úgynevezett szónevek, illetve szónévi elemek esetében kerülhet sor fordításra (pl. *Nearly Headless Nick* ~ *Félig Fej Nélküli Nick*).

4. A **modifikáció** a legerősebb átalakítási forma az összes közül, ilyen esetekben cél a fordítandó név érthetővé tétele az olvasó számára (pl. *Rowena Racenclaw* ~ *Hollóháti Hedwig*).

1.5. Tulajdonnevek és közsavak a különböző nyelvekben

A tulajdonnév nyelvi univerzálé, de nyelvenként eltérő lehet a megítélése, vagyis a forrásnyelvben tulajdonnévnek tekintik az adott kifejezést, ellenben a célnyelvben köznévként szerepel. Ilyenek lehetnek a népnevek – angol nyelven nagy kezdőbetűvel szokás írni, ellenben magyarul kisbetűvel szerepelnek – és az eseménynevek, amelyek általában szónévi jellegűek – fordítható közsavai elemekből állnak össze, így lefordításuk helyes. (Farkas, 2007)

Fontos, hogy következetes legyen a fordító adott tulajdonnév lefordításakor. A hibás fordítás a szöveg megértését nehezíti – néhány esetben lehetetlenné is teszi, a szöveg értelmét veszti. (Farkas, 2007)

2. A HARRY POTTER KÖNYVSOROZAT TULAJDONNEVEINEK ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEI

Ha a Harry Potterre gondolok, akkor egy jól ismert érzés fog el: cseleszta hangja szólal meg, esős-ködös angol tájat látok, a vonatot, ami keresztülszeli ezt a festői tájat, majd a kastélyt fekete taláros varázslók és boszorkányok sokaságával.

Felmerül a kérdés, hogy valóban szükséges volt-e lefordítani a tulajdonneveket? „Olvasható olyan vélemény, miszerint az eredeti beszélő neveket eredeti formájukban, minden változtatás nélkül kellett volna átvennie a magyar fordítónak. LOVÁSZ ANDREA, az említett cikk írója szerint a magyar fordító „elferdította” [!] a neveket (LOVÁSZ 2001: 55)” (Bakonyi 2008: 519). Lovász a következőt állítja: „E beszélő nevek nem érvényesülnek a magyar fordításban, így talán nem is baj, hogy a megjelent két roxfordos varázs- ill. tankönyvben nagyon sok név – szerzői jogi problémák miatt – az angol eredeti szerint szerepel. És nem biztos, hogy a magyar olvasók nem szokták meg a hangalakjukban is igen beszédes eredeti neveket (pl. Hogwarts, Griffindor [!], Ravenclaw [!], Hufflepuff, Slytherin, Severus Snape stb.) – legalább a legfontosabb nevek: az iskola neve, a házaké, a szereplőké feltétlenül meg kellett volna maradjon, ugyanis úgy még »kinyomozható« lett volna eredeti jelentésük, eredetük. Emellett az angol nevek használata jelentősen egyértelműbbé, könnyebbé tenné az esetleges idegen nyelvű anyagok olvasását (a Sulinet már elég sok helyen működik), s nem jelentene külön feladatot a nevek azonosítása sem” (Lovász 2001: 55).

A könyvsorozat tulajdonneveinek vizsgálatakor arra a megállapításra jutottam, hogy a történetet körülölelő hangulat egy részéért a tulajdonnevek felelősek. Így a fordító feladata a hangulat megtartása – ami véleményem szerint sikerül is –, vagyis a magyarítással nem von el értéket a fent említett hangulattól.

Dilemma elé kerülhet a fordító a tulajdonnevek kérdése kapcsán. Mely neveket szükséges lefordítani? Melyek csak lefordíthatók és melyeket muszáj lefordítani? Melyek maradhatnak meg eredeti formájukban?

Megkülönböztethetünk személyneveket, állatneveket, helységneveket, illetve varázslények neveit. A személynevek Farkas lefordíthatósági skáláján az erős (tipikus) kategóriába sorolhatók, a fordító azonban hibát követhet el, ha túlzásba esik a névfordítással. Ellenben itt újabb dilemmával kerülhetünk szembe: hol a határ a személyek és varázslények között? Két csoportot különböztethetünk meg a könyvek alapján: szerepelnek muglik és a varázslények. A muglik képezik a kisebbséget a sorozat folyamán, a történet jelentős része a

varázslók világában játszódik, tehát a tulajdonnevek e szelete besorolható a varázslényekhez, ami lefordíthatóvá teszi őket. (Farkas, 2007)

A lefordított nevek között számos olyan szerepel, amit az olvasó első olvasásra – a forrásnyelvi szöveg ismerete nélkül – nem is tekint fordításnak. A Harry Potter-könyvsorozat fikció, ellenben szerepelnek benne a kitalált nevek mellett valós helyszínek, illetve néhány valós személy is.

A nevek jelentős része szójáték, vagy beszélő név – utalhatnak külső vagy belső tulajdonságokra is –, közszói jelentésük egyfajta többletet ad az olvasónak. „A szereplők nevei mintegy az alakok lényegét adják meg; a nevek nemegyszer a regényből kapják a motivációjukat” (Bakonyi 2008:521). Számos becenév és ragadványnév is szerepel a kötetekben.

Megkülönböztethetünk angol nyelvű, valamint gyakran latinra, esetleg görögre visszavezethető neveket, melyek egy része pedig még távolabbról eredeztethető: ókori mitológiai személyek képei jelenhetnek meg a kötetek olvasása során a közönség számára – a történetek háttérismerete többletet ad az olvasóknak, ezzel is magában foglalva az adott karakter lehetséges sorsát.

A kötetek névanyagának vizsgálata azt mutatja, hogy a tulajdonnevek fordítása két alapon nyugszik: egyrészt a hangalakon, másrészt az idegennek tűnő és ismerős elemekkel való játékon. (Miner, 2004) Bakonyi Dóra hozzáteszi, hogy „ez a játék úgy valósul meg, hogy a keresztnemek idegen alakban maradnak, míg a családnevek „magyarosodnak”. (Bakonyi 2008: 521)

A tulajdonneveket a műben fordítástechnikai vagy kulturális szempont alapján vizsgálhatjuk. Csoportosításukhoz választhatjuk Vermes kategorizálását, így beszélhetünk átvitelről, behelyettesítésről, modifikációról és teljes átalakításról – ezen elméleti szempontok alapján besorolhatjuk a tulajdonneveket. (Hertelendy, 2011) Megközelíthetjük gyakorlati oldala felől a csoportosítást, vagyis az egy nagyobb kategóriába tartozó tulajdonneveket elemezzük, pl. intézménynevek, földrajzi nevek, személynevek, állatnevek. Szükséges leszögezni, hogy egy tulajdonnév több csoportba is tartozhat, átfedések lehetnek a különböző kategóriák között. Jelen dolgozatomban az utolsó említett csoportosításmódot alkalmazom, vagyis a különböző nagyobb kategóriába tartozó neveket összegyűjtve elemzem. Majd az elemzés után táblázatba foglalom az elért eredményeket a könnyebb áttekinthetőség érdekében.

3. A HARRY POTTER KÖNYVSOROZAT TULAJDONNEVEI ÉS FORDÍTÁSUK

3.1. Főszereplők

Harry Potter, *Hermione Granger* és *Ronald Weasley*. E neveknél átvitelről beszélhetünk – vagyis a 1. táblázatban megjelenő módon a forrásnyelvi alak megegyezik a célnyelvivel. A *Harry* és a *Ronald* gyakori brit keresztnév, ellenben a *Hermione* név szórványos. *Rowling* *Hermione* nevét *William Shakespeare Téli rege* című tragédiájából meríti, ahol *Hermione* a szicíliai király felesége, akit házasságtöréssel vádol meg férje. A *Potter* vezetéknev jelentése 'fazekas', a *Granger* vezetéknev 'ispán', 'majoros' vagy 'farmer, mezőgazdasági egyesület tagja' jelentéssel bír. Végül a *Weasley* név következik, ami közel áll a *weaselly* szóhoz, amely 'csaló', 'csalafinta', 'hamis' jelentést foglal magában. (Brøndsted, 2004)

Láthatjuk, hogy a három főszereplő neve is hordozza a könyvsorozat atmoszféráját, hazai neveivel, illetve *Shakespeare*-re való utalásával is. Ezt az atmoszférát a brit közönség teljes mértékben érzi, ellenben a külföldi olvasók számára háttértudás nélkül nem biztos, hogy feltűnik a tulajdonnevek „britsége”. A roxfordi diákok többsége *Harry*-hez és *Ron*-hoz hasonló hétköznapi névvel rendelkezik, ezzel az íróközelebb hozza hozzánk, olvasókhöz a szereplőket és a történetet, hisz ők is mind hétköznapi emberek, mint mi. (Bakonyi, 2008)

Angol	Magyar	Végrehajtott művelet
Harry Potter	Harry Potter	Átvitel
Hermione Granger	Hermione Granger	Átvitel
Ronald Weasley	Ronald Weasley	Átvitel

1. táblázat: A főszereplők nevei

3. 2. Professzorok nevei

Albus Dumbledore. Az eredeti névforma maradt meg, vagyis átvitelről beszélhetünk. A neve latinra vezethető vissza: keresztnéve 'fehér' és 'bölcesség' jelentéssel bír, ami már beszélő névként is felfogható, hisz ő a jó oldalon áll, a főhős támogatója, egyfajta mentora, aki a gonosz ellen készíti fel *Harry Pottert*. *Dumbledore* tulajdonságai is következhetnek a nevéből, mivel ő az idős és bölcs varázsló, megjelenését is alátámasztja neve. Érdekes, hogy az *Albus*-hoz közel álló *Albion* Britannia régi nevét jelöli – ezzel is biztosítva a sorozatot

körbelengő atmoszférát. A *dumbledore* pedig egy korábbi verziója az angol *bumblebee* szónak, amely magyarul 'poszméh', 'dongó' jelentéssel is bír. (Brøndsted, 2004)

Minerva McGalagony. Ő a *Griffendél-ház* feje, nagyon szigorú, de igazságos professzorként ismerhetjük meg. Keresztneve szintén régre visszanyúló gyökerekkel rendelkezik: az ó-itáliai népeknél a kézművesség és az ipar védőszentje, valamint az ókori római hitvilág istennője volt *Minerva*, aki védte a városokat, a mestereket, a művészeteket, a hajózást. Az igazság és az igaz ügyért harcolók védnöke is ő volt. Mint láthatjuk, keresztneve és tulajdonságai összekapcsolódnak, a *Griffendél-ház* tanáráként pedig még jobban összefonódnak. A keresztnév eredeti formában maradt, ellenben a vezetéknevét megváltozott: *McGonagall*-ról *McGalagony*-ra. A vezetéknevét skót asszociációt tartalmaz, amelyet a fordító is megtartott, ellenben 'Galagony' lett a név másik fele, ami a hasonló hangzással magyarázható. (Bakonyi, 2008) A keresztnév esetében átvitelről, a vezetéknevét átalakításakor modifikációról beszélhetünk.

Perselus Piton. A fordításkor modifikáció történt, a forrásnyelvi tulajdonnévből (*Severus Snape*) csak az alliteráció maradt meg. A forrásnyelv vezetékneve *Snape*, mely nem felel meg az angol *snake* szónak, egy betűnyi eltérés szerepel benne. Így a lefordított tulajdonnév sem lehet „Kígyó”, ebből keletkezett a *Piton*, ami a kígyófélek családjába tartozik. A tulajdonnév még kapcsolatba hozható a karakter szerepével, hisz a kígyó a *Mardekár-ház* címerállata, ahol *Piton* a ház feje. Az eredeti keresztnév latinra vezethető vissza: 'zord', 'komor', 'rideg', 'komoly' és 'szigorú' jelentéssel is bír – utalva a karakter tulajdonságaira. A magyar verzió hasonlít a görög mitológiában *Perszeusz* nevére, aki *Zeusz* és *Danaé* fia. *Perszeusz* végrehajt egy hőstettet, amivel megmenti *Andromédát*. Párhuzamot vonhatunk *Perszeusz* és *Perselus Piton* hőstette között – *Piton* segítségével győzhet a jó a gonosz felett. A *Perselus* név hangalakban emlékeztetheti a magyar olvasót a *perzsel* szóra is. (Bakonyi, 2008)

Remus Lupin. Átvitelről beszélhetünk e tulajdonnév esetében is. Érdekessége a *Remus* névnek az ókori római utalás *Romulus* és *Remus* mitikus történetére, mely Róma alapítását köti a nevükhöz. Latinul 'farkas' jelentéssel bír a *lupus* szó, *Remus Lupin* önmaga is vérfarkas a könyvsorozatban, tehát a művet sokszínűbbé teszi az olvasó háttérismerete. Nem szükséges, hogy ismerjük a teljes ókori mitológiáját, de e háttérismeretek birtokában még mélyebb értelmet nyer a könyvek olvasása.

Quirinus Mógus. A karakter forrásnyelvi neve *Quirinus Quirrel*. Szorosabb értelemben vett fordításról beszélhetünk, mivel a név egy részének lefordítása jellemző ennél az esetenél. A vezetéknevét az angol *squirrel* szóra vezethető vissza, amely 'mókus' jelentéssel bír

magyarul, ez a kismértékű eltérés magyarázza a *Mógus* vezetéknévét. Minimális eltérés van az angol *Quirrel – squirrel* és a magyar *Mógus – mókus* szópaárok között.

Horatius Lumpsluck. Eredeti neve a forrásnyelvi szövegben *Horace Slughorn*. Az ókori Rómára való utalást találhatunk a keresztnévben, ugyanis *Horatius* római költő volt. Vezetékneme lehetséges jelentése a *slughorne* szóra vezethető vissza, ami 'örökletes jellemvonás vagy tulajdonság' jelentéssel bír családon belül. Magyarra fordított neve idegen nyelvűnek hangzik. A keresztnév esetében behelyettesítésről, a vezetéknév esetében modifikációról beszélhetünk. (W1)

Alastor Rémszem Mordon. Eredeti neve *Alastor „Mad-Eye” Moody*, ragadványnévvel is rendelkezik a karakter. A *Mad-Eye* a karakter külsejére utal, hisz fél szemét elvesztette a sötétvarázslók elleni harcok során, de helyette varázsszemet használ, amivel átlát mindenben – falakon, *Harry* láthatatlanná tévő köpenyén és saját koponyáján is. Az *Alastor* név is az ókori kultúrára vezethető vissza, jelentése 'bosszúálló (sors)', vészjóslóan hangzik a keresztnév önmagában is. A *Moody* név pedig olyan emberre utal, akinek gyorsan változik a hangulata negatív irányba, jelenthet még 'utánzat'-ot, 'hamisítvány'-t is. Nomen est omen, tartja a mondás: neve megjósolja sorsát, a negyedik kötet során az igazi *Rémszem Mordont* elrabolják és a *Roxfortba* már nem ő érkezik meg, hanem egy utánzat. Magyar vezetékneme *Mordon*, melyben megjelenik a *mord* szó, ami a hangulatingadozásaira utal, olyan személyre, aki rosszkedvű. E tulajdonnév lefordításakor szorosabb értelemben vett fordításról beszélhetünk. (Bakonyi, 2008)

Sybill Trelawney. A forrásnyelvi szövegben megfelelője *Sibyl Trelawney*, keresztneme az ókori görög szibillákra, jósnőkre utal, akik bármilyen kérdésre többnyire szerencsétlenséget, katasztrófát jeleztek. *Trelawney* is ilyen, *Cassandra Trelawney* rokona, akit kiváló látnokként emlegetnek, ellenben *Sybill Trelawney* hamis jóslatokat mond, elenyésző igaz jóslatára pedig nem emlékszik. *Cassandra* is az ókori mitológiára vezethető vissza, ő is jó volt, aki arra kárhoztatott, hogy igaz jóslatait senki se higgye el. *Trelawney* minden jóslata szörnyűséget rejt, pontosan a szibillákéval egyenértékű. A tulajdonnév fordításakor egyfajta behelyettesítést használ a fordító, átalakítja a keresztnemet a magyar olvasóknak, de mégsem hozza túl közel a magyar nyelvhez.

Az összefoglaló táblázatban láthatjuk, hogy a vizsgált személynevek között mind a négy alapláveletet használta a fordító. Valamint azt is láthatjuk, hogy összesen egyetlen tulajdonnév kezdőbetűje változott meg (*Quirinus Quirrel* ~ *Quirinus Mógus*), ebből is láthatjuk, mennyire lényeges a nevek hangzása.

Angol	Magyar	Végrehajtott művelet
Albus Dumbledore	Albus Dumbledore	Átvitel
Minerva McGonagall	Minerva McGalagony	Modifikáció
Severus Snape	Perselus Piton	Modifikáció
Remus Lupin	Remus Lupin	Átvitel
Quirinus Quirrel	Quirinus Mógus	Szorosabb értelemben vett fordítás
Horace Slughorne	Horatius Lumpsluck	Behelyettesítés, modifikáció
Alastor „Mad-Eye” Moody	Alastor „Rémszem” Mordon	Szorosabb értelemben vett fordítás
Sibyl Trelawney	Sybill Trelawney	Behelyettesítés

2. táblázat: A professzorok nevei

3.3. A Roxfort dolgozói

Rubeus Hagrid. Tulajdonnévének fordításakor átvitelt alkalmazott a fordító. Érdekes névének háttértörténete, mely a görög mitológiára vezethető vissza. *Hagrid Rubes* a mitológia alapján egy kedves óriás, akit *Zeusz* gyilkossággal gyanúsít meg, és elűzeti az *Olümposzról*, de megengedi, hogy az állatok gondját viselje. Ugyanez a sors vár a könyvsorozatban szereplő *Hagridra* is. (Hertelendy, 2011)

*Argus Fric*s. A célnyelvi szövegben *Argus Filch*-ként találhatjuk meg. Neve negatív sorsot vezet elő számára, eredetileg a görög mitológiában szerepel *Argus*, magyarul *Argosz*, aki egy százszemű óriás pásztor volt. Vezetékneve az angol szleng alapján ’lopni’ jelentéssel bír. Ő az iskola gondnoka, aki macskájával az iskola folyosóit járja szabályszegőket keresve. A vezetéknévén történik változtatás – a célnyelvi névváltozat megegyezik a forrásnyelvi kezdőbetűjével – így szorosabb értelemben vett fordításról beszélhetünk.

A professzorok neveihez hasonlóan e személyneveknél is megfigyelhető, hogy a hangzás megtartása mennyire lényeges.

Angol	Magyar	Végrehajtott művelet
Rubeus Hagrid	Rubeus Hagrid	Átvitel
Argus Filch	Argus Frics	Szorosabb értelemben vett fordítás

3. táblázat: Az iskola dolgozóinak nevei

3.4. Az iskola szellemei

Félig Fej Nélküli Nick. Eredeti néven *Nearly Headless Nick*-ként találhatjuk meg a kötetekben. A szellem neve némi változáson ment keresztül, mivel a *nearly* nem azonos a magyar 'félig'-gel, jelentése 'majdnem', 'csaknem'. Valamint a *headless* szó sem pontosan azonos a *fej nélküli* kifejezéssel, 'fejetlen' lenne a pontos megfelelője. A tulajdonnév első két tagjában található alliteráció miatt lehetett a magyar fordítás *Félig Fej Nélküli*. (Bakonyi 2008) Szorosabb értelemben vett fordítás történt ebben az esetben.

Pufók Fráter. Ő a *Hugrabug-ház* kísértete, kinek eredeti neve *Fat Friar*. A kísértet jelzője esetében tükörfordításról beszélhetünk, ellenben a *Fráter* név nem teljesen azonos az angollal, magyar nyelven 'szerzetes', 'barát' jelentéssel bír a *friar* szó. A hangzást figyelhette a fordító. Érdekes itt megjegyezni a *Kövér Dáma* nevét is, amely eredeti nyelven *Fat Lady*-ként hangzik. Megfigyelhető, hogy a magyar fordítás során új árnyalatokat különít el a fordító. (Hertelendy, 2011) Szorosabb értelemben vett fordítást hajtott végre a fordító e név esetében.

Szürke Hölgy. A *Hollóhát* kísértete, aki életében *Hollóháti Heléna* volt, angol neve *The Grey Lady*. (W1) Tükörfordítás történik a többi kísértet nevéhez hasonlóan itt is, behelyettesítéssel él a fordító.

Véres Báró. Ő a *Mardekár-ház* kísértete, kinek eredeti neve *The Bloody Baron*, ő a gyilkosa a fentebb említett *Hollóháti Helénának*, innen ered a neve is, amelyen szintén tükörfordítást hajtott végre a fordító. (W1) Vermes kategorizálása alapján behelyettesítésről beszélhetünk ebben az esetben.

Hóborc. A *Roxfort* kopogószellemét ismerhetjük meg benne. Angol nyelven *Peeves*, vagyis 'bosszant' jelentéssel bír. Ahogy neve is elárulja, az iskola tanulóit, tanárait szereti bosszantani. Magyar megfelelője *Hóborc* lett, amiben a 'hóbort' főnév ismerhető fel, így itt is beszélő név szerepel, behelyettesítéssel él a fordító. (Hertelendy, 2011)

Hisztis Myrtle. A kísértet forrásnyelvi megfelelője *Moaning Myrtle*, nevében alliteráció jelenik meg, melyet fordító a magyar fordításban két magas hangrendű, ritmikájában és

hangzásában egymáshoz hasonló szóval próbálta meg visszaadni. Angolul a *moan* ige jelentése 'nyög', 'panaszkodik', 'nyafog', illetve 'jajgat' – az ige e jelentései tökéletesen leírják *Myrtle* karakterét. A kísértet ragadványnevét alakította át a fordító, így szorosabb értelemben vett fordítást láthatunk ebben az esetben.

A kísértetek nevei esetében láthatjuk, hogy a legtöbb esetben szorosabb értelemben vett fordítás vagy behelyettesítés történik. Ez magyarázható azzal, hogy a különböző nevek inkább ragadványnevek, mint valós személyek nevei. Így egy-egy tulajdonság átadása fontosabb szerepet kap.

Angol	Magyar	Végrehajtott művelet
Nearly Headless Nick	Félig Fej Nélküli Nick	Szorosabb értelemben vett fordítás
Fat Friar	Pufók Fráter	Szorosabb értelemben vett fordítás
Fat Lady	Kövér Dáma	Behelyettesítés
Grey Lady	Szürke Hölgy	Behelyettesítés
The Bloody Baron	Véres Báró	Behelyettesítés
Peeves	Hóborc	Modifikáció
Moaning Myrtle	Hisztis Myrtle	Szorosabb értelemben vett fordítás

4. táblázat: A szellemek nevei

3.5. Állatok, kisállatok, varázslények

Az állatok, kisállatok, illetve néhány állatnak besorolható varázslény nevének lefordításakor tükörfordítás történik, behelyettesítéssel él a fordító. *Agyar* angol megfelelője *Fang*, *Bolyhoskái* pedig *Fluffy*. *Csámpás* eredeti nyelven *Crookhanks*, amely régimódi kifejezés a 'görbelábú' szóra. (Hertelendy, 2011)

Csikócsőr. Forráshelyi szövegben *Buckbeak* a hippogriff angol megfelelője, majd a sorozat későbbi köteteiben *Szilajszárny* névre hallgat. Angol nevét lebonthatjuk *buck*-ra, ami 'bak', 'hím', 'mén', valamint 'csikó' jelentéssel bír, és *beak*-re, ami 'csőr'-t jelent. Mind az eredeti, mind a fordított névváltozatban megjelenik az adott szón belüli alliteráció, ami játékosságot kölcsönöz a karakternek. Szorosabb értelemben vett fordításról beszélhetünk e tulajdonnév esetében.

Errol. Átvitel történt e tulajdonnév lefordításakor. A név érdekessége beszélőnév mivoltából ered. A *Weasley* család öreg baglya *Errol*, akivel mindig történik valami az útja során: eltéved, ügyetlen, rosszul landol. Angolból az *error* szóra asszociálhatunk, amely 'hiba' jelentéssel bír.

Hedvig. Angol megfelelője *Hedwig*, tehát behelyettesítéssel él a fordító e tulajdonnév esetében.

Pulipinty, beceneve *Puli*. Angol megfelelője *Pigwidgeon* vagy *Pig*. A fordítónak e név lefordításakor olyan ekvivalenst, állat megnevezést kellett találnia, amely hasonló módon becézhető, mint az eredeti bagoly, illetve hasonló módon található a névben szójáték és ellentét. Magyarul 'malac'-ot jelent a *pig* szó, ami jelentős méretbeli különbség egy bagolyhoz képest, ezt figyelembe véve lehetett *Pig*-ből *Puli*. A név második felét is figyelembe kell venni, ugyanis a *widgeon* 'füttyülő réce', 'csörgővadkacsa' jelentéssel bír. Ennek tükrében lehetett *Pulipinty* a *Pigwidgeon* névből. Modifikáció történt a fordítás során.

Makesz. Az angol nyelvű szövegben *Scabbers* néven találjuk meg. A *scab* egy szleng kifejezést takar olyan személyre, aki nem dolgozik, mások nyakán élősködik, illetve jelent még 'bőrfekély'-t is (Hertelendy, 2011). A második kötetben kiderül, hogy a patkány valójában nem is patkány, hanem egy előnytelen külsejű varázsló, aki patkánnyá változtatta magát menekülés közben, majd a *Weasley* családhoz került, és *Ron* patkánya lett. A fordítás során szorosabb értelemben vett fordítás történik.

A szellemek neveihez hasonlóan e kategória neveinél is megfigyelhető, hogy behelyettesítéssel vagy szorosabb értelemben vett fordítással él a fordító. A kísértetek neveihez hasonlóan e csoportnál is a tulajdonnevek beszédessége a lényeges, emiatt használhatta a legtöbb esetben ezt a két átalakítást a fordító.

Angol	Magyar	Végrehajtott művelet
Fang	Agyar	Behelyettesítés
Fluffy	Bolyhoska	Behelyettesítés
Crookhanks	Csámpás	Behelyettesítés
Buckbeak	Csikócsőr	Szorosabb értelemben vett fordítás
Errol	Errol	Átvitel
Hedwig	Hedvig	Behelyettesítés
Pigwidgeon	Pulipinty	Modifikáció
Scabbers	Makesz	Szorosabb értelemben vett fordítás

5. táblázat: Állatok, kisállatok és varázslények nevei

3.6. Intézménynevek

Roxfort Boszorkány- és Varázslóképző Iskola. Az iskola neve *Hogwarts School of Witchcraft and Wizardry* eredeti nyelven. A *Hogwarts* név tagjainak felcserélésével megkapjuk a *warthog* szót, mely jelentése 'varacskos disznó', e szimbólum meg is jelenik az iskola címerében. Modifikáció történik a fordítás során. A fordító az *Oxford* szót keverte össze a *roquefort*-tal (sajt), amiből a *Roxfort* név keletkezett. Ide kapcsolódik *Roxmorts* is, mely eredeti neve *Hogsmeade*, ami egy kitalált kis falvat jelöl Skóciában, az iskola közelében, ahol csak varázslók élnek. A *Hogwarts* és a *Hogsmeade* nevek között hasonlóság figyelhető meg, amelyet a magyar verzióban is megjelenített a fordító, ugyanúgy a 'Rox-' a tulajdonnév első fele. A *mead* szó jelentése 'rét', 'mező' vagy 'mézsör' lehet. Minden jelentés helyénvaló, ugyanis a falu elhelyezkedésére, illetve a varázslók egyik kedvelt italára is utalhat, amelyet az iskola tanulói *Roxmortsban* fogyaszthatnak. (Hertelendy, 2011) *Roxmorts* esetében is modifikációról beszélhetünk.

Durmstrang. Átvitel történik a fordítás során. A név érdekessége szintén szójátékból ered, ugyanis a két tagban felfedezhetjük a *Sturm und Drang* kifejezést.

Az összegző táblázatban láthatjuk, hogy a két elemzett intézménynéven a legerősebb és a leggyengébb műveletet hajtotta végre a fordító. A két modifikáció a jobb érthetőség érdekében történhetett.

Angol	Magyar	Végrehajtott művelet
Hogwarts School of Witchcraft and Wizardry	Roxfort Boszorkány- és Varázslóképző Iskola	Modifikáció
Hogsmeade	Roxmorts	Modifikáció
Durmstrang	Durmstrang	Átvitel

6. táblázat: Intézménynevek és egy földrajzi név

3.7. További érdekességek

Az *Abszol út* angol megfelelője *Diagon Alley*. Mindkét formában felismerhetünk egy szójátékot: a két tag összeolvasásából kapunk egy második jelentést. A forrásnyelvi megfelelőben 'átlósan' jelentést kaphatunk meg magyarra lefordítva. Ide kapcsolódhat a *Zsebpiszok köz*, mely eredeti nyelven *Knockturn Alley*. Megfigyelhető, hogy a fordító különböző módon fordította le az *alley* szót. (Hertelendy, 2011) Mind a két tulajdonnév esetében modifikáció történik.

A *Gregorovics* név esetében behelyettesítéssel élt a fordító: eredeti nyelven *Gregorovich* a keresett személy.

Draco Malfoy nevének lefordításakor átvitel történik. A keresztnév latinra vezethető vissza, 'kígyó' vagy 'sárkány' a jelentése. A vezetéknév különlegessége francia nyelvre vezethető vissza: a *mal* és a *foi* szóösszetétel együtt balsorsot jelöl.

Hollóháti Hedvig eredeti neve *Rowena Ravenclaw*, amiből a *Rowena* háznév származik, mely magyarul *Hollóhát*-ként fordítottak le. Megfigyelhető, hogy csak a második kötetben ismerünk meg új információkat a házakról: a házak nevei családnevekből származnak, ebből kifolyólag némi változtatásra szorult a magyar fordításban a *Hollóhát* név. A ház neve *Hollóhát* maradt, ellenben a tulajdonnév nem lehetett ugyanaz, így kapott egy *-i* képzőt és *Hollóháti*-ként olvashatjuk. A *Ravenclaw* tükörfordításban *Hollókarom* lenne, de a fordító a *Hollóhát* mellett döntött, amivel visszaadta a tulajdonnév ritmikáját. (Hertelendy, 2011) Modifikáció történik a tulajdonnév lefordítása során.

Az tanulóknak vizsgát kell tenniük tanulmányaik során, melynek magyar megfelelője *R. B. F.*, a rövidítés feloldása *Rendes Bűbájos Fokozat*. Ugyanez az angolban *O.W.L., Ordinary Wizarding Level*, vagyis láthatjuk, hogy a magyar a *Bűbájos* szóval egy újabb szójátékot alkotott. E névnél szorosabb értelemben vett fordításról beszélhetünk.

A könyvsorozat olvasása során megfigyelhető, hogy egy karakter neve kétféleképpen is szerepel a kötetekben. Az első kötetben *Cornelius Badarus*, a későbbiekben *Cornelius*

Caramel az angol *Cornelius Fudge* neve. A *fudge* jelentése lehet 'badarság' és 'tejkaramella' is, az első név a 'badarság' jelentésből készült el. A kétféle nevet egyszerű fordítói hiba okozhatta, mivel az első kötetben jelentéktlenebb szerepe volt a karakternek. (Hertelendy, 2011) Szorosabb értelemben vett fordítás történik e tulajdonnév esetében, mind az első, mind a második változat esetében.

Több olyan tulajdonnév szerepel a kötetekben, amely a magyar fordításban angolos írásmódot kap, és a tulajdonnév angolos kiejtésével magyar szavakat fedezhetünk fel. Ilyen például *Quentin Reskesh* neve, ami a forrásnyelvi szövegben *Quentin Trimble*-ként található meg. A *Reskesh* nevet kiolvasva a magyar *reszkess* szót vélhetjük felfedezni. A forrásnyelvi szövegben a családnév esetében a *tremble* szóra asszociálhatunk. Ez a magyarban 'remeg', 'reszket' jelentéssel bír. Kisebb átalakítás után megkapjuk a *Reskesh* nevet. A keresztnév esetében átvitel történik, a vezetékneven szorosabb értelemben vett fordítást hajt végre a fordító. Természetesen e név is beszélő név. *Quentin Reskesh* ugyanis a „sötét varázslatok kivédése” tantárgy tankönyvének szerzője. (Bakonyi, 2008)

Hasonló változtatás figyelhető meg *Emeric Ripsrotsky* nevében, kinek eredeti neve *Emeric Switch*. A *switch* szó jelentése 'kapcsol', 'átkapcsol', valamint 'átvált' lehet a magyarban. Asszociálhatunk a *gyorsan kapcsol* kifejezésre, ami továbbalakítva a *ripsz-ropsz* ikerszóhoz vezet. E személynév esetében is fontos az angolos kiejtés, amiből megkaphatjuk a magyar asszociációt. Az előző tulajdonnévhez hasonlóan e név is egy tankönyvszerzőt rejt maga mögött, mégpedig az „átváltoztatástan” tankönyv szerzője *Emeric Ripsrotsky*. A keresztnév esetében – ahogy az előző példában is láhattuk – átvitel történik, a vezetéknev esetében szorosabb értelemben vett fordítás. (Bakonyi, 2008)

A harmadik hasonló tulajdonnévvel rendelkező mellékszereplő neve *Broderick O'men*, kinek eredeti neve *Broderick Bode*. A fordító elhagyja az alliterációt, ami helyett egy szójátékot alkot meg. A *bode* szó 'jósol', 'jövendöl', 'sejtet' jelentéssel bír. Így jól összekapcsolható az *ómen* magyar szóval, ami a vezetéknev kiolvasásából jön létre. (Bakonyi, 2008) Szorosabb értelemben vett fordításról beszélhetünk ebben az esetben is.

Számos találó tulajdonnevet fedezhet fel a figyelmes olvasó. Ilyen lehet Rita Vitrol neve is, aki egy gátlástalan újságírónőt testesít meg a Harry Potter-sorozatban. Forrásnyelvi megfelelője Rita Skeeter. A *skeeter* az angolban 'szúnyog' jelentéssel bír. Rövid következtetés után juthatunk el a 'vérszívó' jelentéshez, ami jól jellemzi az újságíró karakterét. A *Vitrol* névből asszociálhatunk a *vitriol* angol szóra, melynek jelentése 'kénsav', valamint 'nagyon sértő, gonosz megjegyzés' is. Ebben az esetben a második jelentéssel jutunk el a karakter jelleméhez. Magyarban a *vitriol* a 'merész, provokatív stílus'-t jelöl, ami

kiválóan jellemzi az újságírónt. (Bakonyi, 2008) Szorosabb értelemben vett fordítás történik e tulajdonnév esetében.

Végül a negatív erőt képviselő *Voldemort* nevének elemzése következik. Franciára vezethető vissza e tulajdonnév is: *vol de mort*, ami a 'halál repülése' jelentéssel bír. Teljes neve a magyar fordításban *Tom Rowle Denem*, amíg az angolban *Tom Marvolo Riddle*. A történet második kötetében ismerkedhetünk meg a még gyermek *Voldemorttal*. Majd a kötet folyamán a főgonosz bemutatja, hogyan alakította át gyermekkori nevének betűiből aktuális nevét. A *marvolo* jelentése 'rejtély', amely a karakter ismeretlen múltjára utal, ezt kellett átadnia a fordítónak a magyar változat elkészítésekor. Így a következő szójátékot alkotta meg: *Tom Denem*, tehát a név tagolásának függvényében ő lehet *Tom*, de nem is. (Hertelenedy, 2011) A *Voldemort* alak esetében átvitel, a gyermekkori névváltozat esetében pedig modifikáció történik a fordítás során.

E példákon keresztül jól láthatjuk, hogy a beszélő nevek és a szójátékok mennyire fontosak a Harry Potter-könyvsorozat világában.

Angol	Magyar	Végrehajtott művelet
Diagon Alley	Abszol út	Modifikáció
Knockturn Alley	Zsebpiszok köz	Modifikáció
Gregorovich	Gregorovics	Behelyettesítés
Draco Malfoy	Draco Malfoy	Átvitel
Rowena Ravenclaw	Hollóháti Hedvig	Modifikáció
Ordinary Wizarding Level (O.W.L.)	Rendes Bűbájos Fokozat (R. B. F.)	Szorosabb értelemben vett fordítás
Cornelius Fudge	Cornelius Badarus, Cornelius Caramel	Szorosabb értelemben vett fordítás
Quentin Trimble	Quentin Reskesh	Szorosabb értelemben vett fordítás
Emeric Switch	Emeric Ripsropsky	Szorosabb értelemben vett fordítás
Rita Skeeter	Rita Vitriol	Szorosabb értelemben vett fordítás
Voldemort	Voldemort	Átvitel
Tom Marvolo Riddle	Tom Rowle Denem	Modifikáció

7. táblázat

ÖSSZEFOGLALÁS

A könyvsorozat vizsgálatakor megfigyelhető a tulajdonnevek többletjelentése, játékossága, amivel megragadja az író az olvasót. Minden mindennel összefügg, ahogy a történetet olvassuk. Rendkívül gazdag utalásokban a hét kötet, amely újabb többletet ad az olvasóknak, amennyiben ismeri *Shakespeare* világát, valamint az ókori görög és római mitológiát. Mindezt visszaadni a fordítónak rendkívüli kihívás lehetett, a megoldásokhoz kreatív gondolkodásra volt szükség.

A tulajdonnevek fordítása során legtöbb esetben átvitel (pl. főhősök, roxfordi diákok nevei) vagy behelyettesítés (pl. *Gregorovich* ~ *Gregorovich*) történt, az állatneveknél pedig tükörfordítás. Ellenben számos olyan példát is láthattunk, ahol az átvitelnél vagy a tükörfordításnál többre volt szükség, így szorosabb értelemben vett fordításra (pl. *Argus Filch* ~ *Argus Frics*) és modifikációra (pl. *Rowena Ravenclaw* ~ *Hollóháti Hedwig*) is láthattunk példákat.

A további feladatok közé tartozik a sorozatban előforduló valamennyi név fordításának bemutatása, elemzése – akár a fentiekől eltérő módon. A kötetek számos idegen nyelvre való lefordítása lehetővé teszi a fordítások összevetését és elemzését is. Érdekes lehet a varázsigék fordítása és elemzése is, valamint a hét kötet alkalmas lehet a további átváltási műveletek bemutatására is. Érdemes lenne további fikciók tulajdonneveinek elemzése, majd a későbbiekben e könyvsorozattal való összevetésük.

IRODALOMJEGYZÉK

- Bakonyi D. 2008. *A szereplők tulajdonneveinek fordítási kérdései a Harry Potter-kötetekben.* Név és valóság. 519-526.
- Brøndsted, K. – Dollerup, C. 2004. *The Names in Harry Potter.* Perspectives: Studies in Translatology 12. 56-72.
- Farkas T. 2007. *A tulajdonnevek fordíthatóságáról és napjaink fordítási hibáiról, közzók és tulajdonnevek példáján.* Névtani Értesítő 29. 167-88.
- Hertelendy R. 2011. *Fordítói kihívások és megoldások a magyar nyelvű Harry Potter-kötetekben.* Névtani Értesítő 33. 133-45.
- J. Soltész K. 1979. *A tulajdonnév funkciója és jelentése.* Akadémiai Kiadó. Budapest.

Klaudy K. – Simigné Fenyő S. 2000. *Angol – magyar fordítástechnika*. Nemzeti Kiadó, Budapest.

Lovász A. 2001. *Harry Potter, avagy jelen idejű holnemvolt*. Új Forrás 9. 49-59.

Minier M. *Beyond Foreignisation and Domestication: Harry Potter in Hungarian Translation*. The AnaChronisT 10. 153-174.

Ördög F. 1983. *A „Bevezetés a személynevek vizsgálatába” című speciális kollégium programja és tapasztalatai az ELTE Bölcsészettudományi Karán*. Névtani Értesítő 8. 90–100.

Polcz K. 2011. *Pragmatikai ekvivalencia a beszédaktusok fordításában*. Magyar Nyelvőr 135/2 195-214.

Források

Rowling, J. K. 1997. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. Bloomsbury Publishing, London.

Rowling, J. K. 2006. *Harry Potter és a bölcsek köve*. Animus Kiadó, Budapest.

Rowling, J. K. 1998. *Harry Potter and the Chambers of Secrets*. Bloomsbury Publishing, London.

Rowling, J. K. 2005. *Harry Potter és a Titkok Kamrája*. Animus Kiadó, Budapest.

Rowling, J. K. 1999. *Harry Potter and the Prisoner of Azkaban*. Bloomsbury Publishing, London.

Rowling, J. K. 2005. *Harry Potter és az azkabani fogoly*. Animus Kiadó, Budapest.

Rowling, J. K. 2000. *Harry Potter and the Goblet of Fire*. Bloomsbury Publishing, London.

Rowling, J. K. 2005. *Harry Potter és a Tűz Serlege*. Animus Kiadó, Budapest.

Rowling, J. K. 2003. *Harry Potter and the Order of the Phoenix*. Bloomsbury Publishing, London.

Rowling, J. K. 2003. *Harry Potter és a Főnix Rendje*. Animus Kiadó, Budapest.

Rowling, J. K. 2005. *Harry Potter and the Half-Blood Prince*. Bloomsbury Publishing, London.

Rowling, J. K. 2006. *Harry Potter és a Félvér Herceg*. Animus Kiadó, Budapest.

Rowling, J. K. 2007. *Harry Potter and the Deathly Hallows*. Bloomsbury Publishing, London.

Rowling, J. K. 2008. *Harry Potter és a Halál ereklyéi*. Animus Kiadó, Budapest.

W1 = the harry potter lexicon (2014) = <http://www.hp-lexicon.org/index-2.html>

language realm (2014) = <http://www.languagerealm.com/hplang/translatingnames1.php>

theninemuses.net (2014) = <http://www.theninemuses.net/hp/list.html>